

Tekst 1

De omstandigheden rond de moord.

1 Posteaquam victoria constituta est ab armisque recessimus, cum
2 prosciberentur homines atque ex omni regione caperentur ii qui
3 adversarii fuisse putabantur, erat ille Romae frequens atque in foro et in
4 ore omnium cotidie versabatur, magis ut exsultare victoria nobilitatis
5 videretur quam timere ne quid ex ea calamitatis sibi accideret.

6 Erant ei veteres inimicitiae cum duobus Rosciis Amerinis, quorum
7 alterum sedere in accusatorum subselliis video, alterum tria huiusce
8 praedia possidere audio; quas inimicitias si tam cavere potuisset quam
9 metuere solebat, viveret. Neque enim, iudices, iniuria metuebat. Nam duo
10 isti sunt T. Roscii – quorum alteri Capitoni cognomen est, iste qui adest
11 Magnus vocatur – homines eiusmodi: alter plurimarum palmarum vetus ac
12 nobilis gladiator habetur, hic autem nuper se ad eum lanistam contulit,
13 quique ante hanc pugnam tiro esset, quod sciam, facile ipsum magistrum
14 scelere audaciaque superavit. Nam cum hic Sex. Roscius esset Ameriae,
15 T. autem iste Roscius Romae, cum hic filius assiduus in praediis esset
16 cumque se voluntate patris rei familiari vitaeque rusticae dedisset, iste
17 autem frequens Romae esset, occiditur ad balneas Pallacinas rediens a
18 cena Sex. Roscius. Spero ex hoc ipso non esse obscurum ad quem
19 suspicio malefici pertineat; verum id quod adhuc est suspiciosum, nisi
20 perspicuum res ipsa fecerit, hunc affinem culpae iudicatore.

21 Occiso Sex. Roscio primus Ameriam nuntiat Mallius Glaucia quidam,
22 homo tenuis, libertinus, cliens et familiaris istius T. Rosci, et nuntiat
23 domum non fili sed T. Capitonis inimici; et cum post horam primam noctis
24 occisus esset, primo diluculo nuntius hic Ameriam venit; decem horis
25 nocturnis sex et quinquaginta milia passuum cisiis pervolavit, non modo ut
26 exoptatum inimico nuntium primus afferret sed etiam cruorem inimici
27 quam recentissimum telumque paulo ante e corpore extractum
28 ostenderet. Quadriduo quo haec gesta sunt res ad Chrysogonum in castra
29 L. Sullae Volaterras defertur; magnitudo pecuniae demonstratur; bonitas

30 praediorum – nam fundos decem et tres reliquit qui Tiberim fere omnes
31 tangunt –, huius inopia et solitudo commemoratur; demonstrant, cum
32 pater huiusce Sex. Roscius, homo tam splendidus et graciosus, nullo
33 negotio sit occisus, perfacile hunc hominem incautum et rusticum et
34 Romae ignotum de medio tolli posse; ad eam rem operam suam
35 pollicentur. Ne diutius teneam, iudices, societas coitur. Cum nulla iam
36 proscriptionis mentio fieret, cum etiam qui antea metuerant redirent ac
37 iam defunctos sese periculis arbitrarentur, nomen refertur in tabulas Sex.
38 Rosci, hominis studiosissimi nobilitatis, cuius bonorum maniceps fit
39 Chrysogonus; tria praedia vel nobilissima Capitoni propria traduntur, quae
40 hodie possidet; in reliquas omnes fortunas iste T. Roscius nomine
41 Chrysogoni, quemadmodum ipse dicit, impetum facit. Haec omnia,
42 iudices, imprudente L. Sulla facta esse certo scio.

Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 16-21